

en la zona lorenesa de *Verdun* i Wirte, on es troben les inscr. del teònim, s'anà repetint arreu cap al Sud i fins dellà dels Pirineus. Car també entre els celtes hispànics era viu i productiu *UIRO-* 'vigor' que forma el nom de UIRO-UESKA > *briviesca*.

En aquesta candent qüestió celto-romànica tenen un gran interès altres dos NL catalans, encara ignorats per tots els lingüistes: VERDÒNIC, els murs de ~, en la conca de Tremp, que marquen l'afrontació entre el terme de Guàrdia i la Coma de Valentí (*BCEC* VIII, 141). El parentiu amb VERODUNO- salta a la vista majorment tenint en compte que, entre els descendents d'aquest ètimon, la *Ū* s'hi ha canviat en *o* en els 4 *Verdon* que hem citat a França i en altres noms en -DUNUM com *Lyon*, *Meudon* el nostre *Llauró* etc. Com que la Conca de Tremp és el rodal del gros nucli toponímic cèltic de *Talarn*, *Segú* (Pobla de ~), *Cellemana*, *Mesull*, *Segan*, no vacil·lo a mirar aquest nom com un derivat del tan repetit VERODUNO-, format amb sufix d'adjectiu -ICQ- tan productiu en cèltic, Ara bé un adjectiu *VERODUNICO- pressuposa un substantiu al qual s'apliqui, probablement cèltic com l'adjectiu; tractant-se d'un 'mur' o 'muralla', això és VALO en cèltic comú.¹ conjecturem, doncs, que es diria VALO-VERODÚNICO-, en el qual el primer membre ha estat traduït pel romànic MURUS.

Ara bé també existeix VALLVERDÚ, quasi igual a aquest cèltic enter, intercanviat, llevat de la terminació adjectiva. Avui és ben conegut com cognom; molt estès pel Princ.: el *Dag* el troba en 2 poblacions, i *AlcM* en 9, sobretot del SO. (Cp.Tarr., Cca. de Barberà etc.).

Nom ben singular, car és poc probable que es derivi, almenys directament, de la vila de *Verdú* amb la qual no se li sap cap relació de pertinença, no sols perquè Verdú no és en cap vall sinó en terra plana; i fins si hi hagués el mot o concepte de vall, el que s'hauria format fóra *Vall-de-verdú*.

He tingut dos amics, ben coneguts, d'aquest nom, els escriptors Josep *Vallverdú* que creia la seva família provinent de Maldà, i Francesc *Vallverdú* que m'ha informat amablement i per extens en cartes de fa uns quants mesos: la seva família ve de Mataró; però el seu pare deia que l'avi que s'hi havia instal·lat, venia del Tarr. (el Baix Camp creu ell, perquè té notícia d'un Mas de Vallverdú a *L'Albiol*).

Realment és d'allí on trobo les primeres notícies del cognom, i com persones de respecte: a. 1496: «P. V. VALLVERDÚ: balle de *Fanena*» i 1553: «J. *Vallverdú*: jurat del loch de *Farena*» (Josep Iglésies, *La població segons el fogatge de 1496*, Reus 1987, p. 237); és el poble el nom del qual hem estudiat, s. v., 5 k. al N. de *L'Albiol*.

Un cognom d'aquesta forma ha de venir d'un NL idèntic: i en efecte aquest ens consta amplament en el treball d'En Moreu i Rey, *Top. del te. actual i pre-*

tèrit de L'Albiol, p.p. l'*Anuari de Filologia*, de la Univ. de Bna., 1976, pp. 447-450, on hi ha prop de 1500 cèdules (enq. oral i doc.). Té raó, doncs, En Francesc; però sembla que no es tracta precisament del nom d'un mas sinó del tot un extens paratge. Diuen, d'un indret «és *Baix a Vallverdú*» (cèd. 1426); «Lo Camí Vell de *Vallverdú*» anava «de *Vallverdú*» a La Selva, passant entre la Riera de la Selva, el Mas de Flassada, era antic i ara s'ha abandonat (1428) i la Bassa i Abeurador de *Vallverdú* (1427). En fi el Mas i Els Masos de Vallverdú: aquests es documenten en la cèd. 1422, 23, 24, 25, 30, 31, 32. Té poca importància el detall que en els n° 1422, 1425, 1429, 1430, 1431 consti amb *de Mas de Vallverdú*, i en els 1423, 24 amb *En* intercalat *Mas d'En Vallverdú*: perquè com és sabut la partícula *En* ha sofert una decadència quasi total en el parlar del Cp.Tarr. però reaccionant l'ús de la llengua literària i comuna sovint s'ha introduït un *En* recent per ultracorrecció. El que consta indiscutiblement és que *Vallverdú* és tot un paratge o extensa partida segons les cèd. que ja hem citat. D'aquí es propaga el nom als propietaris i habitants del lloc sigui a *L'Albiol*, sigui a les altres poblacions del Cp.Tarr. i Cca. de Barberà i també a Maldà (d'on la família d'en Josep), que a penes és una quarantena de k. lluny de *L'Albiol*.

Tampoc donem importància al detall que és propi de la *Vall del Mas de Vallverdú* (n. 1429, S. XVIII): quasi era forçós en un terme com *L'Albiol* solcat per tot de valls, valletes i bar. fondals, en l'ampit del gran massís de Prades. Foren realment diversos masos independents? El terme nou de *L'Albiol* no és dels més extensos: inclòs en Alcover, *L'Aleixar*, *Vilaplana*, *La Mussara* i *Mont-ral* (*L'Aixàviga*, agre. de *Mont-ral*, entre aquest i *L'Albiol*). Sigui que comencés havent-hi un sol mas d'aquest nom, que esent ric i vast es dividís, o que aviat se n'hi fessin dos o tres dins la vasta partida de *Vallverdú*. Com hem vist hi ha la *Font de Verdú* en el te. d'Arbolí, 10 k. O. de *L'Albiol*, prop de Gallicant, que és un poc més a la vora, nom mantingut avui, i que ja consta en dos docs. de fi S. XII. Potser també hi havia alguna connexió amb el veí i extens *Vallverdú*. En Moreu dona encara algunes precisions de situació i dates: ja es trobaria en el S. xv, en tot cas consta el 1584 i 1664, el n° 1424 l'a. 1495, una de les particions, dita *Mas de Vallverdú* de Dalt, ja consta el S. xvi. Els detalls geogràfics donats revelen considerable extensió, n° 1425 afronta a l'O. amb *L'Aleixar* i S. amb *Flassada*; el n° 1424 era prop de Bonretorn (avui vei. agre. a *L'Albiol*) el n° 1423 afrontava amb el *Comtat de Prades*.

EN CONCL. ETIM. Es tracta d'un compost ja format en temps pre-romans VALO-VERODUNO- (o -DUN(O))I genitiu cèlt.) 'recinte o clos de VERODUNO-'. Ací tenim VAL- el mot aborígen; en els Murs de *Verdònic*